

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Харківської міської медичної частини № 27 філії
ДУ «Центр охорони здоров'я Державної
кримінально-виконавчої служби України» у
Харківській та Луганській областях

24.08.2023

м. Київ, 2023

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 24.08.2023 групою національного превентивного механізму (далі – НПМ) у складі:

Морозов Руслан Олегович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Миронова Олена Анатоліївна, представник громадської організації;

Красноперов Сергій Георгійович, представник громадської організації, здійснили позапланове відвідування Харківської міської медичної частини № 27 філії ДУ «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях (далі – медична частина), яка знаходиться на території державної установи «Харківський слідчий ізолятор» (далі – установа).

Керівництво:

Солодка Тетяна Віталіївна – керівник медичної частини.

Місцезнаходження: Харківська область, місто Харків, вулиця Полтавський Шлях, будинок 99.

Під час попереднього відвідування групи НПМ 29.09.2021 були виявлені наступні порушення:

особи, які прямують транзитом не консультуються лікарями медичної частини, у зв'язку з чим не отримують необхідного лікування;

встановлені випадки втрати медичної документації та ненадання медичної допомоги;

медичним працівником не здійснюються щоденні обходи камер слідчого ізолятора з одночасним проведенням огляду неповнолітніх осіб на предмет виявлення в них тілесних ушкоджень;

особам, хворим на ВІЛ, протягом двох місяців не проводиться обстеження на рівень CD4 клітин, що може призвести до порушення контролю надання необхідної медичної допомоги цим особам. Зокрема, відповідно до документації КНП ХОР «Обласний клінічний центр профілактики і боротьби зі СНІДом» тимчасово призупинив проведення вищезазначених аналізів для ВІЛ-інфікованих осіб, які утримуються в установах виконання покарань або слідчих ізоляторах ДКВС України до особливого розпорядження;

в установі перебувають особи з підозрою на наявність вірусного гепатиту С. Водночас цим ув'язненим не проведено якісне ПЛР - тестування, у зв'язку з чим вони не отримують необхідного лікування;

в аптеці медичної частини відсутні необхідні медичні засоби, зокрема пломбувальний матеріал, що унеможливило виконання пломбування зубів;

через відсутність дентального рентген апарату в медичній частині відсутня можливість поглибленого стоматологічного обстеження, що не забезпечує належної стоматологічної допомоги засудженим особам;

аптека медичної частини незабезпечена лікарськими засобами відповідно до Національного переліку лікарських засобів та клінічних Протоколів надання медичної допомоги затверджених Міністерством охорони здоров'я України та виробами медичного призначення, які необхідні для лікування;

особи, з активною формою туберкульозу перебувають в камерах, які не передбачені для ізолювання інфекційних хворих та розміщені на третьому поверсі режимного корпусу поруч з камерами інших ув'язнених та засуджених осіб;

в медичних картках деяких ув'язнених відсутня підписана інформована добровільна згода на проведення діагностики та лікування;

ув'язнені проходять профілактичний медичний огляд за допомогою телемедичного комплексу IDIS. Проте медичні висновки за результатами такого обстеження в медичних картках відсутні.

гінеколог проводить огляди жінок, проте в медичних картках відсутні лікарські записи про проведення зазначеного медичного огляду;

медична частина, не забезпечена госпітальним майном (костюм, халат та туфлі госпітальні);

не створено умов щодо утримання осіб з інвалідністю.

Під час відвідування вивчено медичну документацію та проведено спілкування з 30 засудженими та ув'язненими особами. Під час конфіденційного спілкування скарг та заяв на неправомірні дії медичного персоналу та працівників установи, у тому числі катування та інші жорстокі, нелюдські або такі, що принижують гідність, види поводження від засуджених та ув'язнених осіб не надходило.

Разом з тим виявлено порушення вимог національного законодавства та недотримання міжнародних рекомендацій у сфері поводження з засудженими та ув'язненими особами, що призводять до порушень їх прав.

II. Факти, виявлені під час візиту

1. Орієнтовний перелік закладів охорони здоров'я для надання медичної допомоги особам, узятим під варту, який визначається військовими адміністраціями та міжрегіональними управліннями з питань виконання

кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції, потребує оновлення. Зокрема, через відсутність у зазначеному переліку закладів, які надають медичну допомогу за напрямком фтизіатрія, урологія та педіатрія, значно ускладнюється направлення хворого на лікування до обраного закладу охорони здоров'я з орієнтовного переліку або залучення лікарів-фахівців закладу охорони здоров'я, відповідно до Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України із закладами охорони здоров'я з питань надання медичної допомоги особам, узятим під варту, затвердженого спільними наказом Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства юстиції України від 10.02.2012 № 239/5/104 (далі – Порядок). Таким чином не забезпечується вчасне надання медичної допомоги засудженим та ув'язненим особам.

2. Станом на день відвідування у медичній частині вакантна посада лікаря-терапевта. Через відсутність зазначеного спеціаліста неможливе належне консультування, медичне обстеження та лікування засуджених та ув'язнених осіб, які перебувають на території установи.

3. У порушення вимог підпункту 3 пункту 3 Розділу IX «Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України», затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (далі – ПВР СІЗО) особи, які прямують транзитом, не проходять медичний огляд лікарями медичної частини, та не отримують необхідне лікування при потребі. Встановлено, що лікарі медичної частини не мають доступу до медичних карток засуджених, які прямують транзитом, через те, що вони знаходяться в особових справах у спецвідділенні установи. Як наслідок лікарі не володіють повною інформацією про стан здоров'я засуджених, які прямують транзитом, та обмежені в можливості надання належної медичної допомоги таким особам.

4. Під час відвідування ув'язнених, які перебувають у стаціонарі медичної частини, групою НПМ виявлений пацієнт К., який пройшов хірургічне лікування після переламу обох нижніх кінцівок. Протягом 7 місяців пацієнт перебуває у палаті стаціонару та очікує консультацію лікаря-спеціаліста. Разом з тим у пацієнта К. відсутні допоміжні засоби пересування, що значно обмежує його можливість самообслуговування.

5. Медична частина не забезпечена лікарськими засобами відповідно до переліку лікарських засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2009 № 333, та уніфікованих клінічних протоколів, розроблених у відповідності до стандартів надання медичної допомоги, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.09.2012 № 751 «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я України».

6. У порушення вимог пункту 1 розділу II «Стандарту інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз», затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я від 01.02.2019 № 287 (далі – Стандарт) та пункту 8 глави 2 розділу X ПВР СІЗО, особи з активною формою туберкульозу перебувають в камерах, які розміщені в режимному корпусі, та в яких недотримані вимоги для ізоляції хворих на туберкульоз осіб, зокрема: двері до палати не оснащені ущільненим порогами, не забезпечена рециркуляція повітря за допомогою механічної вентиляції, не встановлені перегородки з дверима або повітряні шлюзи. Зазначене порушує вимоги до заходів інфекційного контролю та сприяє поширенню туберкульозної інфекції в установі.

7. Станом на 24.08.2023 у медичній частині не організовано проведення замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ) осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів відповідно до «Порядку проведення замісної підтримувальної терапії осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів», затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 27.03.2012 року № 200. Протягом 2023 року на детоксикацію до закладів охорони здоров'я було направлено 31 особу. Як наслідок особи, які перебувають в установі, позбавлені можливості отримувати ЗПТ, що порушує їх право на вибір методів лікування відповідно до статті 38 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Разом з тим у порушення вимог ПВР СІЗО, під час огляду приміщень медичної частини група НПМ виявила саморобний пристрій для можливого вживання наркотичних речовин (*фото 1*).

8. У порушення вимог Стандартів медичної допомоги при вірусному гепатиті С у дорослих, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 15.01.2021 № 51, пацієнти з діагнозом вірусного гепатиту С не отримують необхідного лікування, що може призвести до погіршення стану їх здоров'я та поширення зазначеного інфекційного захворювання серед інших засуджених осіб. Під час відвідування встановлено, що протягом 2023 року було проведено 19 лабораторних досліджень методом ПЛР, з яких було підтверджено наявність захворювання у 11 осіб.

9. Палати у медичній частині не відповідають вимогам пунктів 8.3.2.4 та 8.3.5.1. розділу Державних будівельних норм України для будинків і споруд закладів охорони здоров'я, зокрема у палатах відсутня достатня кількість меблів для зберігання речей (шафи для зберігання одягу пацієнтів та приліжкової тумби для особистих речей), відсутня обладнана вентиляція. Температура у палатах становить 29 °С, що не забезпечує належного терапевтичного середовища, під час перебування ув'язнених та засуджених осіб в умовах стаціонару (*фото 2, 3*).

10. У порушення статті 22 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» та Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу», у палаті-ізоляторі для осіб з психічними захворюваннями не здійснюється регулярне вологе прибирання, зокрема після здійснення медичних маніпуляцій (на підлозі та ліжку наявні залишки крові) (фото 4, 5).

11. Також приміщення медичної частини потребують проведення дезінсекційних заходів через наявність тарганів (фото 6)

12. Засуджені та ув'язнені особи, які госпіталізовані до стаціонару медичної частини, вживають воду з централізованого водопостачання, що порушує статтю 7 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», та може призвести до погіршення їх стану здоров'я.

13. Під час вивчення медичної документації встановлено, що журнал обліку фактів виявлення тілесних ушкоджень ведеться за старим зразком, зокрема, відсутній рядок про інформацію щодо повідомлення до Державного бюро розслідувань про випадок тілесного ушкодження у випадках, коли ув'язнений повідомляє, що тілесні ушкодження заподіяно особами рядового та/або начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України або працівниками інших правоохоронних органів, що порушує вимоги пункту 2.11 Порядку. Зазначене може бути ознакою відсутності практики повідомлень медичними працівниками Державного бюро розслідувань у разі виявлення тілесних ушкоджень у ув'язнених осіб, які могли нанести працівники установи або працівники інших правоохоронних органів. Також встановлено, що журнал заповнюється неналежним чином, зокрема деякі записи здійснюються поза межами відповідних граф.

14. Під час вивчення медичних карт встановлено, що у формі № 003-6/о Інформована добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110, відсутні підписи ув'язнених осіб, що може бути ознакою відсутності згоди пацієнта на отримання медичної допомоги. Разом з тим, у медичній документації відсутні записи лікарів про відмову пацієнтів від підписання вище зазначеної згоди.

15. У порушення вимог Табеля оснащення обладнанням одного робочого місця лікаря-стоматолога та зубного техніка, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 11.04.2005 № 158, у стоматологічному кабінеті відсутній дентальний рентгенологічний апарат, що унеможливорює проведення поглибленого стоматологічного обстеження ув'язнених осіб та не забезпечує своєчасне надання належної стоматологічної допомоги.

16. У порушення Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я від 24.03.2016 № 240, у Журналі реєстрації застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади у журналі не зазначається точний час початку та закінчення процедури фіксації, що може створювати умови для перебільшення дозволеного часу обмеження. Водночас для фізичного обмеження використовуються саморобні ремені, що може призвести до травмування пацієнтів під час проведення процедури.

17. Відповідно до пункту 4 розділу 1 Порядку реалізації експериментального проєкту щодо надання особам, взятим під варту, в слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби України платної послуги з доступу до Інтернету та телефонного зв'язку за допомогою засобів IP-телефонії, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 09.09.2021 № 3191/5, адміністрація СІЗО повинна ознайомити осіб, взятих під варту, зі складовими платної послуги з доступу до Інтернету та телефонного зв'язку. Водночас, під час конфіденційного спілкування з ув'язненими особами встановлено, що вони не володіють інформацією про зазначену послугу, та не мають доступу до зв'язку з рідними та близькими людьми.

18. Медична частина не пристосована для вільного переміщення маломобільних груп населення (відсутні пандуси, поручні, підйомники, тощо), що порушує вимоги Державних будівельних норм України В.2.2-17:2006 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення». Зокрема, під час відвідування в установі перебувало двоє осіб, у яких встановлено II групу інвалідності.

III. Рекомендації

Міністерству юстиції України:

вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у Харківській міській медичній частині № 27 філії ДУ «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях.

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацію

законних прав та інтересів засуджених на охорону здоров'я та медичну допомогу на території ДУ «Харківський слідчий ізолятор»;

забезпечити можливість отримання медичними працівниками доступу до медичної документації засуджених осіб, які прямують транзитом.

Державній установі «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України»

ініціювати оновлення орієнтовного переліку закладів охорони здоров'я для надання медичної допомоги засудженим та ув'язненим особам, які перебувають у ДУ «Харківський слідчий ізолятор»;

укомплектувати штат медичної частини лікарями-спеціалістами, зокрема терапевтом;

забезпечити:

надання медичної допомоги, технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю;

медичну частину лікарськими засобами та виробами медичного призначення відповідно до потреб;

належне обстеження та лікування осіб з захворюванням/підозрою на вірусний гепатит С;

дотримання вимог Стандарту щодо ізоляції осіб, які хворіють на туберкульоз;

правил застосування фізичного обмеження та ізоляції осіб, з психічними розладами;

ознайомлення ув'язнених осіб з можливістю використання IP-телефонії;

дотримання санітарно-гігієнічних вимог у медичній частині, зокрема проведення вологого прибирання;

впровадження замісної підтримувальної терапії на території медичної частини;

належні умови перебування пацієнтів у камерах-палатах медичної частини;

належне ведення медичної документації, зокрема журналів за встановленим зразком;

стоматологічний кабінет дентальним рентгенологічним апаратом;

доступність приміщень медичної частини для маломобільних осіб.

Додаток: фото до звіту.

**Начальник відділу реалізації
національного превентивного механізму у
сфері охорони здоров'я Департаменту з питань
реалізації національного превентивного
механізму Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини**

Руслан МОРОЗОВ

Фото до звіту

Фото 1

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

